

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිවල විකාශනය සහ පෙර දැක්ම

ආචාර්ය පී. නන්දලාල් වීරසිංහ¹
ජ්‍යෙෂ්ඨ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2017 වසරේ ඔල්කට් සමරු දේශනයට ආරාධනා කිරීම පිළිබඳ මෙන්ම, මීට පෙර ඔල්කට් සමරු දේශන සිදු කළ විශිෂ්ට ආනන්දියන්ගේ නාමාවලියට එක්වීමට හැකිවීම පිළිබඳ මම නිහඟමානීව සතුටු වෙමි. මේ සඳහා මා හට කළ ආරාධනාව ස්තූතිපූර්වකව, මහත් ගෞරවයකින් මෙන්ම ආඩම්බරයකින් ද පිළිගන්නෙමි. එමෙන්ම, ආනන්ද විදු පියසේ අධ්‍යාපනය ලද සමයේ දී මට සහයෝගය දැක්වූ සැමට කෘතඥපූර්වක වීමට ද මම මෙය අවස්ථාවක් කර ගනිමි. ගෞරවනීය ආචාර්ය මණ්ඩලයෙන් ලද මගපෙන්වීමෙන් ලැබූ අධිකාලම පසුකාලීනව මා ජීවිතයේ ජයග්‍රහණ ලැබීමට අතිශය වැදගත් වූ බව මතක් කිරීමට කැමැත්තෙමි.

මා විසින් අද දින මුදල් හා විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සිදු කරනු ලබන දේශනය තාක්ෂණික කරුණු ඇතුළත් වූ දේශනයකි. එම නිසාම මෙම දේශනයෙහි අඩංගු තාක්ෂණික යෙදුම් හා කරුණු පිළිබඳ අවබෝධයක් නොමැති දේශනයට සහභාගි වන බහුතරයකට මෙය ඉදිරිපත් කිරීම මා ඉදිරියෙහි ඇති අභියෝගයකි. එබැවින්, මෙම දේශනය හැකිතාක් දුරට සරලව ඉදිරිපත් කිරීමට මම උත්සාහ කරමි.

මහ බැංකුකරණය සහ මිල ස්ථායීතාව

ලොව ඕනෑම මහ බැංකුවක මූලික වගකීම වන්නේ දිගුකාලීනව අඩු සහ ස්ථායී උද්ධමන මට්ටමක් පවත්වා ගැනීම තුළින් මිල ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමයි. මෙම පසුබිම තුළ,

---

¹ මෙම සමරු දේශනයේ ඉදිරිපත් කරනු ලබන අදහස්, අර්ථශාස්ත්‍රඥයෙකු ලෙස මාගේම අදහස් වන අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් පිළිබිඹු නොවන බව අවධාරණය කිරීමට කැමැත්තෙමි. එමෙන්ම, මෙම සමරු දේශනය සැකසීමේදී ආචාර්ය වන්දනාත් අමරසේකර මහතා ඇතුළු ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ඔහුගේ කණ්ඩායමෙන් ලබාදුන් තාක්ෂණික සහාය ද මේ මොහොතේ කෘතඥපූර්වකව සිහිපත් කර සිටිමි.

ආර්ථිකයක, වර්ධනය සහ ස්ථායීතාව සඳහා අඩු එමෙන්ම ස්ථායී උද්ධමනයක් වැදගත් වන්නේ මන්දැයි පහදා දීමට මම බලාපොරොත්තු වෙමි.

විවිධ අවස්ථාවල, නොයෙකුත් රටවල අත්දැකීම් මත පදනම්ව අපි විවිධ උද්ධමන මට්ටම් අධ්‍යයනය කර ඇත්තෙමු. රටක ඉතා ඉහළ උද්ධමනයක් පවතින අවස්ථාවක එම රටෙහි දේශීය භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ගණන් සෑම මිනිත්තුවකම පාහේ ඉහළ යයි. එබඳු අවස්ථාවක, කිසිවෙකුත් දේශීය මුදල් තැන්පතු පවත්වා ගැනීමට අදහස් නොකරන අතර, සියලු දෙනාම බැංකුවලින් සිය තැන්පතු ඉවත් කොට ගෙන භාණ්ඩ හා සේවා මිලට ගැනීමට උත්සුක වනු ඇත. සමස්ත බැංකු පද්ධතියේම බිඳ වැටීම ඉන් ආරම්භ වනු ඇත. එමගින් දේශීය මුදල පිළිබඳ මහජනතාවගේ විශ්වාසය පළු වනු ඇති අතර, භාණ්ඩ හා සේවා හුවමාරු කර ගැනීමේ ක්‍රමය හෙවත් බාටර් ක්‍රමය යළි ඇති වීම තුළින් ගනුදෙනු සිදු කිරීම පෙරට වඩා දුෂ්කර වනු ඇත. එමෙන්ම අධි උද්ධමනය ආදායම් ප්‍රතිව්‍යාප්තිය මත බාධා ඇති කරන අතරම, මධ්‍යම පාංතිකයන් විසින් සිදු කරන ලද ඉතුරුම් මත මෙන්ම ශ්‍රමිකයන් සහ කම්කරුවන් වැනි ස්ථිර ආදායම් ලබන්නන්ගේ මූර්ත ආදායම් මත ද අයහපත් ලෙස බලපානු ඇත. අධි උද්ධමනකාරී තත්ත්වයක ඇති භයානක බව පිළිබඳ ඔබට 1920 දශකයේ ජර්මනියේ සහ ඕස්ට්‍රේලියාවේ අත්දැකීම් තුළින් මෙන්ම, මෑත කාලීනව ලතින් ඇමෙරිකාව සහ සිම්බාබ්වේ යන රටවල අත්දැකීම් තුළින් අවබෝධ කරගත හැකිය. ජර්මනියේ අන්තර්-යුධ සමයේ දී ඇති වූ ජවන උද්ධමනකාරී තත්ත්වය තුළින් දේශපාලන කරලියට පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීමට හිටිලර් හට ඉඩ ලැබුණු අතර, එය ගෝලීය සංභාරයක ආරම්භය විය. නිල් අර්වින් නම් ප්‍රකට ආර්ථික විද්‍යා කතුවරයා විසින් රචිත “The Alchemists : Three Central Bankers and a World on Fire” කෘතියට අනුව, එවක ජර්මානු බැංකුවේ අධිපතිවරයා “ඉතිහාසයේ නරකම මහ බැංකුකරුවා වේ!”

උද්ධමනයෙහි අනෙක් අන්තය වන අවධමනය දෙස අපි අවධානය යොමු කරමු. මේ පිළිබඳ සඳහන් කළ පමණින් ඕනෑම අයෙකුගේ මනසට නිතැතින්ම නැඟෙන රට නම් ජපානය වන අතර, ජපානයේ අවධමනය පැවති කාලය “අහිමි වූ දශකය” ලෙස හඳුන්වයි. එය වර්තමානය

වන විට “අහිමි වූ විසි වසර” ලෙස ද හැඳින්විය හැකිය. අවධමනය යනු භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ගණන් දිගින් දිගටම පහළ යෑම වන අතර, 1990 දශකයේ මුල් භාගයේ සිටම ජපානය තුළ අවධමනකාරී තත්ත්වයක් පවතියි. මෙය ඉතා යහපත් තත්ත්වයක් බැව් ඇතැමෙකු පැවසීමට පුළුවන. එහෙත්, ජපානයේ අත්දැකීම් අනුව සලකා බලන විට, එම තත්ත්වය කෙටි කාලීනව පාරිභෝගීයන්ට යහපත් වුවත්, දිගු කාලීනව රටක ආර්ථිකයට යහපත් නොවනු ඇත. අවධමනය පැවති කාලයේදී ජපානය තුළ සෘණ ආර්ථික වර්ධනයක් පැවති අතර, නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය පහත වැටීම මෙන්ම, වැටුප් සහ වේතනවල පහළ යෑම ද සෘණ පොලී අනුපාතිකයක් පැවතීම ද දක්නට ලැබිණ. තිරසාර වර්ධනයකට අදාළ වන දර්ශක ජපාන ආර්ථිකය තුළ දක්නට ලැබෙන්නේ ඉතා මෑතක සිට පමණි.

වාසනාවකට මෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මෙබඳු තත්ත්වයක් අතීතයේදී නොපැවති අතරම, අනාගතයේදී ද අති උද්ධමනකාරී තත්ත්වයක් හෝ අවධමනකාරී තත්ත්වයක් අපි අපේක්ෂා නොකරමු. එහෙත් 1970 දශකයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව අත්විඳි සියයට 10-20 දක්වා මට්ටම්වල වූ අංක දෙකේ උද්ධමන තත්ත්වය පිළිබඳ අපට පැවසිය හැක්කේ කුමක්ද? පර්යේෂණ පදනම් වූ සාක්ෂිවලට අනුව නම් එවැනි අංක දෙකක උද්ධමනයක් පැවතීම තිරසාර වර්ධනයට බාධාකාරී වේ. ඉහළ මෙන්ම, වේගයෙන් වෙනස් වන උද්ධමනකාරී තත්ත්වයක් ඇති වටපිටාවක බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන වැනි ණය දෙන්නන්, උද්ධමනය ඉහළ සහ පහළ යෑමෙහි ඇති අවදානම ගැන ද සලකා බලා ණය සඳහා ඉහළ ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකයක් අය කරනු ලබන අතර, එමගින් ආයෝජනය සඳහා දැරීමට සිදු වන මූල්‍ය පිරිවැය ඉහළ යයි. ඒ අතරම, උද්ධමනයේ ඉහළ සහ පහළ යෑම තුළින් තැන්පතු වල මූර්ත අගයට සිදු වන හානිය මහඟු වා ගැනීමට මූල්‍ය ආයතනවලට තැන්පතු සඳහා ඉහළ නාමික මෙන්ම මූර්ත අගයක් ලබා දීමට සිදුවේ. ඒ අනුව බලන කල, ඉහළ සහ ඉක්මණින් වෙනස් වන උද්ධමන තත්ත්වයක් තුළ, තැන්පතු සහ ණය සඳහා ලබාදෙන පොලී අනුපාතික අතර පරතරය ඉහළ යන අතරම, ඒ සඳහා කරනු ලබන මූල්‍ය අතරමැදිකරණය හේතුවෙන් තැන්පත්කරුවන්ට මෙන්ම ණය ලබාගන්නන් හට ද අවාසි සිදු වේ.

එමෙන්ම, එබඳු තත්ත්වයක් තුළ, නිෂ්පාදකයන්ට මෙන්ම අලෙවිකරුවන්ට සිය භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ඉහළ මිල ගණන් අය කිරීමට ද සිදු වනු ඇත. ඒ අනුව, මෙම වක්‍රයේ අවසාන ප්‍රතිඵලය වනුයේ, අඩු ආර්ථික වර්ධනයක් සහ ජංගම ගිණුමේ ඉහළ හිඟයක් ඇතිවීම මෙන්ම සංචිත පහළ ගොස් විදේශ විනිමය අනුපාතික ද දැඩිව උච්චාවචනය වන තත්ත්වයක් ඇති වීම සහ රටට භාණ්ඩ ආනයනය කරන වාණිජ ධනවාදී ගැනුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් පිරිසක් හෝ තැරැව්කරුවන්ගේ පංතියක් බිහිවීමයි!

ඒ අනුව බලන විට, අප හමුවේ ඇති ගැටලුව නම්, වඩා වාසිදායී අඩු සහ ස්ථායී උද්ධමන මට්ටම කිනම් අගයක් විය යුතුද යන්නයි. බොහෝමයක් දියුණු ආර්ථික සිය රටවල උද්ධමන මට්ටම සියයට 2 කට ආසන්න මට්ටමේ පවත්වා ගෙන යනු ලබයි. උදාහරණයක් ලෙසට, එක්සත් ජනපදය සහ එක්සත් රාජධානිය යන රටවල් උද්ධමන ඉලක්කය සියයට 2 ක මට්ටමේ පවත්වා ගෙන යන අතර, යුරෝ කලාපය තුළ එය සියයට 2 ක මට්ටමට ආසන්න වේ. ඕස්ට්‍රේලියාවේ උද්ධමන ඉලක්කය සියයට 2-3 අතර මට්ටමේ පවතින අතර නවසීලන්තයේ එය සියයට 1-3 අතර වේ. නැගී එන සහ දියුණු වෙමින් පවතින ආර්ථිකවල මෙම ඉලක්ක මට්ටම තරමක් ඉහළය. පිලිපීනය සහ විලී යන රටවල එය සියයට 2-4 වන අතර, ඉන්දුනීසියාවේ සියයට 2.5-4.5 අතර ද, බ්‍රසීලයේ සියයට 4.5 ක් ද, දකුණු අප්‍රිකාවේ සියයට 3-6 අතර ද වේ.

මෙහිදී අවධාරණය කළ යුතු කරුණ නම් මහ බැංකුවකට සඵලදායී ලෙස පාලනය කළ හැක්කේ ඉල්ලුමෙන් හටගන්නා උද්ධමනය පමණක් බවය. ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩවල මිල ගණන්වල අනපේක්ෂිත වෙනස්වීම් හෝ දේශීය සැපයුමෙහි අහිතකර තත්ත්ව තුළින් ඇති වන කෙටිකාලීන මිල පීඩන සඳහා මහ බැංකුවකට මැදිහත් විය හැක්කේ ඉතා සීමිත වශයෙනි. කෙසේ වුවත්, ඉල්ලුමෙන් හටගන්නා උද්ධමනය පාලනය කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි අතර, එම තත්ත්වය අධ්‍යයනය කිරීමට මූලික උද්ධමනය උපකාරී වේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු

අඩු සහ ස්ථායී මෙන්ම තනි අංකයක මට්ටමේ උද්ධමනයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීමේ කාර්යභාරය ලොව පුරා මහ බැංකු වෙත පැවරී ඇති අතර එම මහ බැංකු යම් ස්වාධීනත්වයක් සහිතව ක්‍රියාත්මක වේ. මහ බැංකු සතු ප්‍රතිපත්ති උපකරණ යොදා ගනිමින් මිල ස්ථායීතාව යන අවසාන අරමුණු ළඟා කර ගැනීම සඳහා මෙහෙයුම් යාන්ත්‍රණයක් උපයෝගී කරගැනීමේ අවශ්‍යතාව හේතුවෙන් මහ බැංකු විසින් විවිධ වූ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු භාවිත කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය වෙළඳපොළ සංකීර්ණභාවය, ආර්ථිකයේ විවෘතභාවය, ශක්තීන්, ශක්‍යතාවන් සහ ආයතනවල ස්වාධීනත්වය යනාදී එක් එක් රටවලට සුවිශේෂී වූ ලක්ෂණ පදනම් කර ගනිමින් රටවල් අතර මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු එකිනෙක වෙනස් වේ. උදාහරණයක් ලෙස, ඇතැම් රටවල මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු මුදල් මණ්ඩල ක්‍රමය මත පදනම් වන අතර, එම රටවල දේශීය මුදලේ වටිනාකම ජාත්‍යන්තර මුදලකට දැඩිව සම්බන්ධ කොට ඇත. මුදල් මණ්ඩල ක්‍රමයේදී දේශීය උද්ධමනය, එම රටේ විනිමය සම්බන්ධ කොට ඇති අනෙකුත් රටෙහි උද්ධමනය සමඟ සෘජුව සම්බන්ධ වන අතර, උද්ධමනය පාලනය කෙරෙන විචල්‍යය වන්නේ විනිමය අනුපාතිකයයි. එවැනි දැඩි විනිමය අනුපාතික ඉලක්කකරණ ක්‍රමයකදී, ආර්ථික වර්ධනය හා උද්ධමනයට අදාළ එම රටේ ව්‍යාපාර වක්‍ර, අනෙකුත් රටෙහි ව්‍යාපාර වක්‍ර සමඟ මුළුමනින්ම ඒකාබද්ධව පවතී. මෙවැනි රටවල, දේශීය ආර්ථිකය තුළ වර්ධනය සහ උද්ධමනය ස්ථාවර කිරීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ඵලදායී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස භාවිත කිරීම සඳහා මුදල් අධිකාරීන් සතුව පවතින්නේ ඉතා සීමිත ඉඩකඩකි. මෙයට ප්‍රතිපක්ෂව, ඇතැම් මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු පූර්ණ වශයෙන් උද්ධමන ඉලක්කකරණය මත පදනම් වන අතර, එහිදී පූර්ණ වශයෙන් පාවෙන විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගන්නා අතරතුර උද්ධමන ඉලක්ක සහ පොලී අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති හරහා උද්ධමනය සෘජුවම පාලනය කෙරේ. මෙම ක්‍රමය යටතේ, විනිමය අනුපාතිකය බාහිර කම්පන හේතුවෙන් මූර්ත ආර්ථිකය මත ඇතිවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම සඳහා

උපයෝගී වන කම්පන අවශෝෂකයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම රාමුව තුළ, ඕනෑම ආර්ථික කම්පනයක් මැඩපවත්වා ගැනීම සඳහා උපකරණයක් ලෙස පොලී අනුපාතික යොදා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුවලට ඉහළ ස්වාධීනත්වයක් හිමි වේ. මෙම අන්ත දෙකෙහිම සම්මිශ්‍රණයක් සහිතව මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරන මහ බැංකු දැකිය හැකිය. ඒ අතුරින්, ඇතැම් මහ බැංකු උද්ධමන ඉලක්කකරණයට සමීපව ක්‍රියාත්මක වන අතර, තවත් සමහර මහ බැංකු උද්ධමනය හා වර්ධනය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා පොලී අනුපාතික යොදා ගැනීමට කිසියම් අවකාශයක් සහිතව, සුළු වශයෙන් විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර කරමින් විනිමය අනුපාතික ඉලක්කකරණ රාමුවකට සමීපව ක්‍රියාත්මක වේ. ඒ අනුව, මෙම ක්‍රම දෙකෙන් එකක් අනිකට වඩා සුදුසු යැයි කිසිවෙකුට තර්ක කළ නොහැකිය. යොදාගනු ලබන රාමුව එක් එක් රටවල ආර්ථිකයේ තත්ත්වය මත පදනම් වන අතරම, එකම රටක් තුළ වුව ද විවිධ කාලපරිච්ඡේදවල දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු වෙනස් දිශාවන්ට ගමන් කරනු දක්නට හැකිය. මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමු අතර දක්නට ලැබෙන මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණ රාමුව විනිමය අනුපාතිකයේ පවතින නම්‍යශීලීත්වය මත පදනම්ව මෙම ප්‍රධාන රාමු දෙක අතරෙහිලා සැලකිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි විකාශනය

1950 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ස්ථාපිත කිරීමට පෙර, ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ද මුදල් මණ්ඩල ක්‍රමය මත පදනම් විය. මෙම ඉතිහාසය පිළිබඳව මහාචාර්ය එච්.ඒ. ද එස්. ගුණසේකර විසින් රචනා කරන ලද “From Dependent Currency to Central Banking in Ceylon” කෘතියෙහි මනාව ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, මෑතක දී ජේරාදේණිය විශ්ව විද්‍යාලයේදී මීට අදාළව විශ්‍රාමික ජ්‍යෙෂ්ඨ මහ බැංකු සාමාජිකයෙකු වන සිරිමෙවන් කොළඹගේ විසින් කරන ලද ව්‍යාක්ත දේශනය ද මේ අවස්ථාවේ දී මම ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරමි.

1950 සිට 1977 දක්වා කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ප්‍රධාන වශයෙන් ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගැනීම මත පදනම් වූ අතර, ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය

පළමුව ස්ථිර ලිං පවුම සහ ඉන්පසුව, එක්සත් ජනපද ඩොලරය හා සම්බන්ධ කොට තිබිණි. මෙම ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය යටතේ දේශීය උද්ධමනය සෘජුවම විදේශීය උද්ධමනයට සම්බන්ධ කර පැවති අතර, එම නිසා උද්ධමනය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා පැහැදිලි මුදල් විචල්‍යයක අවශ්‍යතාවක් නොවීය. උද්ධමනය පාලනය සඳහා ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකය භාවිත වූ හෙයින්, දේශීය උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවට ඉහළ අවකාශයක් නොපැවතිණි. අනෙකුත් බොහෝ දේ මෙන්ම, එකල උද්ධමනය ද වැඩි හෝ අඩු වශයෙන් එක්සත් රාජධානියෙන් ආනයනය කරන ලද්දක් විය!

කිසිදු අවහිරතාවකින් තොරව ආනයන වියදම් පියවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් උපයන තාක් මෙම ක්‍රමය හොඳින් ක්‍රියාත්මක විය. උදාහරණයක් ලෙස, විශේෂයෙන්ම, 1950 දශකයේ මුල් භාගය ඇතුළු අපනයන ඉපැයීම් ඉහළ මට්ටමක පැවති කාලපරිච්ඡේදවලදී ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක විය. දේශීය අපනයන ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිපත්තිවලට වඩා බාහිර සාධක හේතුවෙන් ලද විදේශ විනිමය ඉපැයීම්, වර්තන වියදම් පියවා ගැනීමට පමණක් නොව විදේශ සංචිත ඉහළ නංවා ගැනීමට ද උපකාරී වූ අතර, එමගින් විදේශ ණය ගැනීම් හෝ ප්‍රදාන නොමැතිව වුවද විනිමය අනුපාතික ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීමට වූ හැකියාව එයට හේතු විය. කිසියම් රටකට ස්ථිර ලිං පවුම වැනි ශක්තිමත් සංචිත මුදල් ඒකකයක් සමඟ දිගුකාලීනව විනිමය ස්ථාවරව පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසියක් වන්නේ, එම රටට ප්‍රමාණවත් විදේශ විනිමය ඉපැයීමට ඇති හැකියාවයි. එනම්, එවැනි රටකට අපනයන ඉලක්ක කොටගත් ශක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති සමුදායක් පැවතීම අවශ්‍ය වේ. තාක්ෂණික අර්ථයෙන් ගත් කල, රටකට ශක්තිමත් විදේශ මුදලක් සමඟ විනිමය ස්ථාවර වශයෙන් පවත්වා ගැනීම සඳහා අවම වශයෙන් ගෙවුම් ශේෂයෙහි ජංගම ගිණුම දිගුකාලීන පදනමකින් තුලිතව පවත්වා ගත යුතුය. ජපානය මුල් කාලයේදීත්, ඉන් අනතුරුව හොංකොං, සිංගප්පූරුව, තායිවානය වැනි ආර්ථික මෙන්ම චීන ආර්ථිකය ද සිය ශක්තිමත් අපනයනානුමුඛ ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් තිරසාර පදනමකින් ජංගම ගිණුමේ අතිරික්තයක් නිර්මාණය කර ගත්තා

පමණක් නොව, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ස්ථිර පවුම් සහ එක්සත් ජනපද ඩොලර් වැනි ප්‍රධාන විනිමයන්ට සාපේක්ෂව එම රටවල විනිමය අනුපාතික අධිප්‍රමාණය වීමක් ද සිදු විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වූ කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැවති රජයන් අඛණ්ඩව අපනයන අහිමුණු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක නොකරන ලදී. අපනයන ප්‍රවර්ධනය ඉලක්ක කරගත් ප්‍රතිපත්ති කෙරෙහි ප්‍රමුඛතාව දුන් කෙටි කාලපරිච්ඡේද පැවති නමුත්, බොහෝ විට ආනයන ආදේශන දිරිමත් කෙරෙන සහ දේශීය වශයෙන් නැඹුරු වූ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර ඇත. දිගුකාලීන දැක්මකින් බලන කල, එවැනි ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් පවත්වා ගෙන යෑමේ අවශ්‍යතාව සමඟ නොගැළපේ. මෙවැනි තත්ත්වයන් තුළ මහ බැංකුවට මුහුණ දීමට සිදු වූ ප්‍රධාන අභියෝගය වූයේ අපනයන ප්‍රවර්ධනය සඳහා ඉලක්කගත නොවූ ප්‍රතිපත්ති මධ්‍යයේ ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් ආරක්ෂා කර ගැනීමයි. එම කාලයේ දී මහ බැංකුව සතුව පැවති එකම විකල්පය වූයේ, පැවති විදේශ සංචිත භාවිතය සීමා කිරීම සහ දැඩි විනිමය පාලන නියම පැනවීමයි. එම කාලපරිච්ඡේද තුළ මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන වගකීමක් වන උද්ධමනය සාර්ථකව අඩු මට්ටමක පවත්වා ගෙන යෑමට හැකි විය. කෙසේ නමුත්, එවකට මහ බැංකුවේ අරමුණු ලෙස පැවති එකිනෙකට පරස්පර වූ විවිධ අරමුණු ළඟා කර ගැනීමට මහ බැංකුවට නොහැකි විය.

දේශීය වශයෙන් නැඹුරු වූ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමට අමතරව, මූලික වශයෙන් සහනාධාර සැපයීමට සහ විවිධ ප්‍රතිලාභ නොමිලයේ සැපයීම සඳහා එවකට පැවති රජයන් ඉහළ අයවැය හිඟයක් සහිතව ක්‍රියාත්මක විය. මධ්‍යස්ථ මට්ටමින් වුවද, එවැනි අයවැය හිඟ හේතුවෙන් දුර්වල අපනයන ක්‍රියාකාරිත්වය මධ්‍යයේ ආනයන සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති කරමින් ජංගම ගිණුමේ අඛණ්ඩ හිඟයක් ඇති කළේය. එමෙන්ම, ඒ අතර මහ බැංකුවට ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගෙන යෑමේ කාර්යභාරය පැවරුණි. එහෙත් මෙය මහ බැංකුවට ඉටු කිරීමට අපොහොසත් කාර්යභාරයක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුව විසින් කලින් කලට රුපියලෙහි අගය අධිප්‍රමාණය කිරීම හෝ විදේශ විනිමය භාවිතය මත දැඩි සීමා කිරීම

සහිතව ද්විත්ව විනිමය අනුපාත ක්‍රමයක් පවත්වාගෙන ගියේය. මෙම මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි විශ්වසනීයත්වය ඉතා පහළ මට්ටමක පැවති අතර, වෙළඳපොළ මිලකරණයේ දී දැඩි විකෘතිතා නිර්මාණය කළේය.

මේ අතර, ගෝලීය වශයෙන් ගත් කල, 1971 දී රන් වෙනුවට එක්සත් ජනපද ඩොලර් මුදා හැරීම අවසන් කරන බවට එක්සත් ජනපදය ප්‍රකාශයට පත් කිරීමත් සමඟ බ්‍රෙටන් වුඩ්ස් ක්‍රමය බිඳ වැටීම, ගෝලීය ආර්ථිකය විසින් යොදා ගනු ලැබූ ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයට අහියෝගයක් එල්ල කළේය. මීට අමතරව, 1973 තෙල් අර්බුදය ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු සෑම රටකම උද්ධමනය ඉහළ නැංවීමට හේතු වූ අතර, බොහෝ විට එමගින් අර්බුදකාරී වැටුප් මිල වක්‍රයක් නිර්මාණය කළේය. නිදහසින් පසු කාලය තුළ ඉහළම උද්ධමන මට්ටමක් වාර්තා කරමින් 1973 දෙසැම්බර් මාසය වන විට ශ්‍රී ලංකාව තුළ උද්ධමනය සියයට 14.4 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

සංඛ්‍යා සටහන 1 : තෝරාගන්නා ලද ආර්ථික දර්ශකයවල කාලපරිච්ඡේද සාමාන්‍ය අගයන්¹

	මූර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය (%)	වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන අනුපාතිකය (%)	අයවැය හිඟය (ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස)	ජංගම ගිණුමේ ශේෂය (ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස)
<i>කාලපරිච්ඡේදය සඳහා සාමාන්‍යය</i>				
1950-1977	3.7	2.9	-4.9	-1.5

¹. ඇමුණුමෙහි අන්තර්ගත රූප සටහන් ඇ.1 - ඇ.4 හි සාරාංශය මෙම සංඛ්‍යා සටහනෙන් නිරූපණය වේ.

ලොව වෙනත් රටවල ද, බ්‍රෙටන් වුඩ්ස් විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය බිඳ වැටීමෙන් පසුව, සෑම මුදල් ඒකකයකම අගය එම මුදලේ ජාත්‍යන්තර ඉල්ලුම මගින් තීරණය වන පාවෙන විනිමය අනුපාතිකයක් යොදා ගැනීම සඳහා ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව යොමු විය. මුදල රන් වැනි වටිනා භාණ්ඩ මත පදනම් වූ පෙර අවධිය හා සසඳන විට මෙය නව සාමාන්‍යයක් විය.

1977 න් පසු ආර්ථික ලිහිල්කරණයෙන් පසු මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව

දේශීය වශයෙන් යොමු වූ දැඩි ප්‍රතිපත්තියක සිට වෙළඳාම සහ ගෙවීම් බොහෝදුරට ලිහිල් වූ නිදහස් ක්‍රමයක් වෙත ගමන් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සලකුණු කරමින්, 1977 නොවැම්බර් මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රධාන ආර්ථික ලිහිල්කරණ වැඩපිළිවෙළකට යොමු විය. නවතම විවෘත ආර්ථිකයන් සමඟ ඒකාග්‍ර වීම සඳහා මහ බැංකුව ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය අතහැර, වඩාත් වෙළඳපොළ මත පදනම් වූ පාලිත විනිමය අනුපාතික කළමනාකරණ ක්‍රමයක් වෙත යොමු විය. 1977 නොවැම්බර් මස 15 වන දින එතෙක් පැවති ද්විත්ව විනිමය අනුපාතිකය එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල් 16 ක් වන ලෙස රුපියලේ විනිමය වටිනාකම තීරණය කරන ලදී. මෙය විනිමය අනුපාතිකය එක් දිනකදී සියයට 120 කින් අගය පිරිහීමක් වේ. මෙම පාලිත විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය යටතේ රුපියලේ අගය වෙනස් වීමට ඉඩ හරින ලදී. ඒ අනුව, 1976 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියලේ විනිමය වටිනාකම රු. 8.83 සිට 1977 වසර අවසානයේ දී රු.15.56 ක් විය.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකය යටතේ දක්නට ලද රුපියලේ අගය අධි තක්සේරු වීම, විනිමය අනුපාතිකයේ තියුණු අවප්‍රමාණය වීම මගින් සමනය විය. ප්‍රධාන මුදල් වර්ග පැසෙහි වෙනස්වීම්වලට එරෙහිව රුපියලේ මූර්ත අගය පවත්වා ගැනීම මගින් රුපියල අවප්‍රමාණය වීම වළක්වා ගැනීමට උත්සාහ කරන අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් මුදලේ අගය වෙළඳපොළ ඉල්ලුම සහ සැපයුම මත තීරණය කිරීම සඳහා යම් නම්‍යශීලීත්වයක් ලබා දීමට පාලිත විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය මගින් ඉඩ ලැබිණි.

පාලිත පාවෙන විනිමය අනුපාතිකයෙන් පසු කාල පරිච්ඡේදය

නිදහස් මතධාරී සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාඥයකුගේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් ගත් කල පාලිත පාවෙන විනිමය අනුපාතිකය හඳුන්වා දීම කාලානුරූපී පියවරකි. කෙසේ වෙතත්, විශේෂයෙන්, පෙරදී මෙන් උද්ධමන අපේක්ෂා කළමනාකරණය සඳහා විනිමය අනුපාතිකය තවදුරටත් යොදා

නොගැනීම නිසා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීමේ දී නව අභියෝග ඇති විය. කඩිනම් මහවැලි යෝජනා ක්‍රමය වැනි පොදු යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් සහනදායී විදේශ අරමුදල් මගින් මූල්‍යනය කෙරුණු අතිවිශාල අයවැය හිඟයක් පවත්වා ගැනීමට රජයට සිදු වීමත් සමඟ මහ බැංකුවට නව අභියෝගවලට මුහුණ දීමට සිදු විය. 1978 සහ 1983 අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වාර්ෂික අයවැයෙහි සාමාන්‍ය හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 10.8 ක් වූ අතර, 1979 සහ 1983 අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 13.3 ක වාර්ෂික සාමාන්‍යයක් වාර්තා කළේය. 1980 අගෝස්තු මාසයේ දී සියයට 32.5 ක ඉහළම අගයක් වාර්තා කරමින් 1978 පෙබරවාරි සිට 1985 ජනවාරි දක්වා කාලය තුළ දී වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත උද්ධමනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 15.6 ක් විය. රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ කම්කරුවන් 40,000 කට අධික සංඛ්‍යාවකට සිය රැකියාව අහිමි කරමින් 1980 ගණන්වල දී සිදු වූ විශාල වැඩ වර්ජනයෙහි ප්‍රධාන හේතුවක් වශයෙන් ඉහළ උද්ධමනය සඳහන් කරනු වටී.

ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් නොමැති තත්ත්වයක් තුළ, ප්‍රධාන හේතුවක් වශයෙන් ඉහළ උද්ධමනය හා උද්ධමන අපේක්ෂා පාලනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නව රාමුවක් හඳුන්වා දීමට උත්සාහ කිරීම අරමුණක් නොවේ.

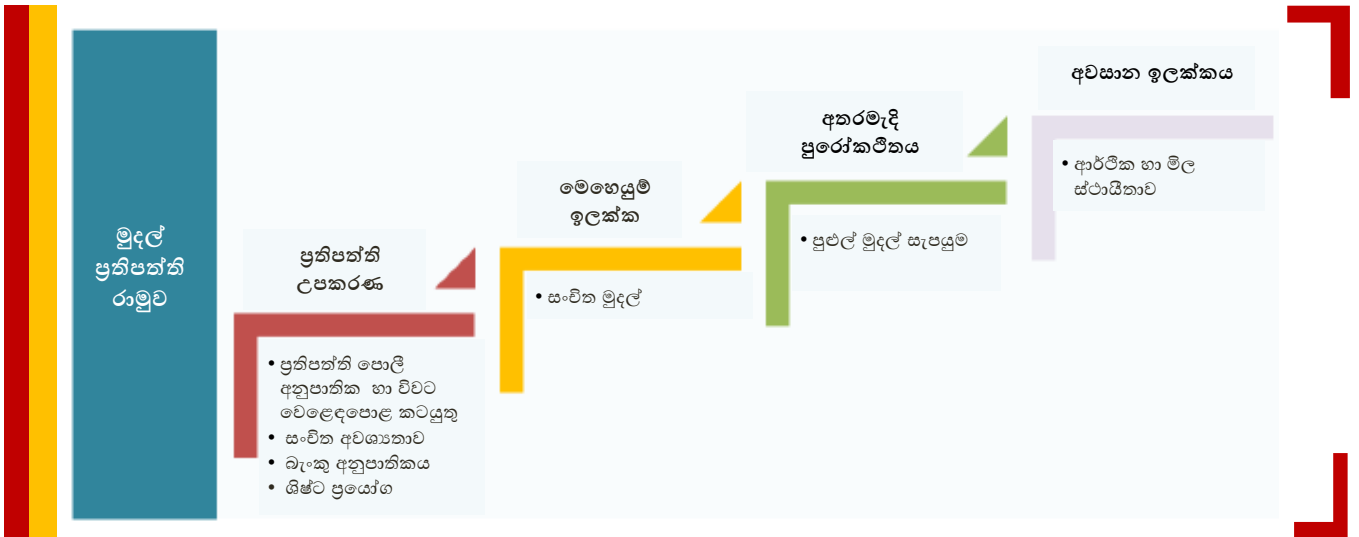
ශ්‍රී ලංකාව තුළ මුදල් සමස්ත ඉලක්ක කිරීමේ ආරම්භය

මහජනයා සතු මුදල් ප්‍රමාණය මගින් පිළිබිඹු කෙරෙන මුදල් ප්‍රසාරණය සහ උද්ධමනය අතර පවතින සම්බන්ධතාව ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුකරණය ආරම්භයේ සිටම පිළිගැනීමට ලක්ව ඇත. කෙසේ වෙතත්, “අපේක්ෂිත මුදල් ඉලක්ක” පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ පළමු වරට සඳහන් කර ඇත්තේ 1982 දීය. 1982 වාර්ෂික වාර්තාවෙහි දැක්වෙන අන්දමට “1982 සඳහා වූ ජාතික ණය සැලැස්ම, මුදල් සහ ණය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව සලකා සකස් කොට ඇත. වර්ණීය ණය ප්‍රතිපත්ති උපකරණයක් ලෙස ආර්ථිකයේ විවිධ අංශ අතර පෞද්ගලික අංශයේ

ණය භාවිතය ක්‍රමානුකූල කිරීමට එමගින් උත්සාහ දරා ඇත. මුර්ත වර්ධනය, ඇස්තමේන්තුගත මිල ඉහළ යෑමේ අනුපාතය සහ ආර්ථිකයේ මුදල් නිකුතුව සැලකිල්ලට ගනිමින්, ආර්ථිකයේ මූල්‍යමය සහ මුර්ත නිමැවුම් ප්‍රවාහ අතර ස්ථායීතාව පවත්වාගෙන යෑමේ අරමුණින් මෙම සැලසුම තුළ අපේක්ෂිත මුදල් ඉලක්ක ස්ථාපිත කර ඇත. විදේශ අංශයේ වෙනස්කම්වල බලපෑම සහ රජයේ ණය අවශ්‍යතා සඳහා ඉඩ සැලසීමෙන් අනතුරුව, මුදල් ඉලක්ක, වාණිජ බැංකු විසින් පෞද්ගලික අංශයට ලබා දීමට අවකාශ ඇති ණය මට්ටම බවට පරිවර්තනය කරන ලදී.”

මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණයේ වැදගත් නිර්ණායකයක් වන වාර්ෂික මුදල් වැඩසටහනෙහි ලක්ෂණ මෙමගින් පෙන්වුම් කරයි. අර්චන් ෆිෂර් විසින් හඳුන්වා දෙනු ලැබූ මුදල් ප්‍රමාණවාදී න්‍යාය මත පදනම්ව, මුදල් වර්ධනය සහ නාමික ආර්ථික වර්ධනය (මුර්ත ආර්ථිකයෙහි සහ උද්ධමනයෙහි එකතුව) අතර සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කිරීමට මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණය උත්සාහ කරයි. මෙම රාමුව තුළ, මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ මගින් පළමුව මුදල් මත බලපෑම් කරමින් සමස්ත උද්ධමනය නම් වූ අවසාන අරමුණ මත බලපෑම් එල්ල කිරීමට උත්සාහ කෙරෙන හෙයින් පුළුල් මුදල් සැපයුම අතරමැදි ඉලක්කයක් ලෙස සැලකේ. මහ බැංකුවට දෛනික වශයෙන් බලපෑම් කළ හැකි හා අධීක්ෂණය කළ හැකි සංචිත මුදල්/පදනම් මුදල්, මෙහෙයුම් අරමුණු සඳහා මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස සලකන ලදී. මෙහෙයුම් ඉලක්කය සහ අතරමැදි ඉලක්කය යන දෙකම මුදල් සමස්ත වන අතර, එය මුදල් ගුණකය හරහා එකිනෙකට සම්බන්ධ වී ඇත.

රූප සටහන 1: ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ඉලක්කකරණ රාමුව

ක්‍රමයෙන් විකාශිත විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය

මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණය ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ රාමුව ලෙස ක්‍රියාත්මක වෙද්දී, විදේශ විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයෙහි ද ක්‍රමික පරිවර්තනයක් සිදු විය. විදේශ විනිමය ගනුදෙනු හා සම්බන්ධිත පරාසය කලින් කලට ඉහළ නැංවීමට සිදුවීම නිසා පාලිත පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය පුළුල් වශයෙන් යම් පරාසයක් තුළ රැඳී පැවතිණි. ගෙවුම් තුළනයේ දක්නට ලැබුණු වර්ධනයන් සහ විනිමය අනුපාතික හැසිරෙන දිශාව කෙරෙහි මහ බැංකුවේ නිරීක්ෂණ පදනම් කොට ගෙන විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ සඳහා මහ බැංකුව මැදිහත් වන ප්‍රමාණය කාලයත් සමඟ වෙනස් විය.

මහවැලි ව්‍යාපෘතිය නිමවීමෙන් පසු පවා මහා පරිමාණයේ නිවාස සහ මාර්ග සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් පැවති බොහෝ රජයන් ඉහළ අයවැය හිඟයන්ට අඛණ්ඩව මුහුණ දීම හේතුවෙන් විවලාස විනිමය අනුපාතිකයක් සමඟ මුදල් ඉලක්කකරණ රාමුව යටතේ මිල ස්ථායීතාව අත් කර ගැනීම අභියෝගාත්මක විය. මීට අමතරව, දශක තුනක් පුරා පැවති ජනවාර්ගික ගැටුම හේතුවෙන් ආරක්ෂක වියදම් ඉහළ නැංවීමට පැවති රජයන්ට සිදු විය. විවලාස පරාසයක් තුළ විනිමය අනුපාතික තීරණය වීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව සහ වෙළෙඳ හවුල්කරුවන් අතර

උද්ධමනයෙහි පවතින වෙනසින් අවම වශයෙන් කොටසක් හෝ ආවරණය වන පරිදි රුපියල අවප්‍රමාණය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සිදු වූ අතර, එය රුපියලේ තරගකාරීත්වය පවත්වාගෙන යෑම සඳහා අවශ්‍ය විය. මෙමගින් අපනයන මත වන අහිතකර බලපෑම යම්තාක් දුරකට සමනය වූ නමුදු, ඉහළ අයවැය හිඟයන් තුළින් පැන නැගුණු අධික දේශීය ඉල්ලුම ගෙවුම් තුළනනයෙහි විශාල ජංගම ගිණුම් හිඟයන් සඳහා හේතු වූ අතර, දැඩි අවප්‍රමාණයක් නොමැතිව විවලා පරාසයක් තුළ විනිමය අනුපාතික පවත්වාගෙන යෑම එමගින් අසීරු කටයුත්තක් බවට පත් විය.

2000 වසරේදී ආනයන වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ නිල විදේශීය සංචිත දැඩි ලෙස පහත වැටුණි. විදේශ විනිමය සඳහා වූ ඉල්ලුම ඉහළ යෑම, විනිමය අනුපාතික මත අති විශාල පීඩනයක් ඇති කළේය. පාලිත පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය තුළදී, මෙය විදේශීය සංචිත මත වන පීඩනය ඉහළ නැංවීම සඳහා නිරායාසයෙන් හේතු වේ. පාලිත පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා, මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පෙර නොවූ විරු ලෙස වැඩි කළ අතර, එය අසාර්ථක ක්‍රියාදාමයක් මෙන්ම, පිරිවැය අධික අත්හදා බැලීමක් බවට පසුව ප්‍රත්‍යක්ෂ වූවා සේම, 2001 වසරේ වාර්තා වූ සියයට -1.5 ක ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති එකම සෘණ වාර්ෂික ආර්ථික වර්ධන වේගය සඳහා විශාල වශයෙන් හේතු විය.

මෙම තත්ත්වය මහ බැංකුවට සිය විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය යළි සලකා බැලීම සඳහා බලපෑමක් ඇති කළේය. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ විදේශ විනිමය සඳහා වන ඉල්ලුම සහ සැපයුම මත පදනම්ව විනිමය අනුපාතික තීරණය කිරීමට වාණිජ බැංකු වෙත ඉඩදීම මගින් 2001 වසරේ ජනවාරි 23 දින මහ බැංකුව විසින් වැදගත් පියවරක් ගනු ලැබීය. මෙම පියවරත් සමඟ, විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීමේ සහ විකිණීමේ අනුපාතික දෛනිකව ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් මහ බැංකුව වැළකී සිටි අතර, විදේශ විනිමය ගනුදෙනු නිදහසේ සිදු වීමට ඉඩ හරින ලදී. විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය වෙනස්වීම මගින්, පළමු දින තුන තුළදී රුපියලේ 98 සිට

රුපියල් 13 කින් එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල අධික ලෙස අවප්‍රමාණය වීමෙන් බලාපොරොත්තු නොවූ තරමේ බලපෑමක් ඇතිවූ නමුදු, සාපේක්ෂ වශයෙන් විනිමය අනුපාතිකයේ කඩිනම් ස්ථාවරත්වයක් පසුව දක්නට ලැබුණි.

පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය යටතේ විදේශ විනිමය අනුපාතික ආරක්ෂා කිරීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම තවදුරටත් අවශ්‍ය නොවූ බැවින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සිය මිල ස්ථායීතා අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දෙමින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකියාව ලැබුණි. කෙසේ වුවත්, ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් සමස්ත ඉල්ලුම දැඩි ලෙස ඉහළ යන විට, මෙම ක්‍රමය යටතේ මිල ස්ථායීතාව පවත්වාගෙන යෑම දැඩි පීඩනයකට ලක් විය.

එමනිසා, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රසාරණය තුළින් දේශීය ඉල්ලුම අධික ලෙස ඉහළ ගිය අවස්ථාවලදී, විනිමය අනුපාතික අවප්‍රමාණය වීමෙන් වළක්වා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට මැදිහත් විය. අසීරු අවස්ථාවලදී සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය පවත්වාගෙන යෑමේ යහපත් අරමුණින් මෙම ක්‍රියාමාර්ගය අනුගමනය කරන ලද නමුත්, සීමිත විදේශීය සංචිතවල සැලකිය යුතු පිරිහීමක් සමඟින් විනිමය අනුපාතික විශාල වශයෙන් අවප්‍රමාණය වීම සඳහා දැඩි ලෙස විනිමය අනුපාතික පාලනය කිරීම හේතු වන බව අත්දැකීම්වලින් පෙනී ගොස් ඇත. මෑතකාලීනව 2011/2012 සහ 2015 වර්ෂවලදී එවැනි අත්දැකීම් දක්නට ලැබුණි. 2011/2012 කාලපරිච්ඡේදය තුළදී, මහ බැංකුව ශුද්ධ වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 4.2 ක් වෙළඳපොළට සැපයූ අතර, 2015 වසර තුළදී මහ බැංකුව ශුද්ධ වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 3.2 ක් වෙළඳපොළට සපයන ලදී. සංචිතවල මෙම සැලකිය යුතු අඩුවීම මධ්‍යයේ පවා රුපියල එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව 2011/2012 කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දී සියයට 13.5 කින් සහ 2015 වර්ෂය තුළදී සියයට 9.0 කින් අවප්‍රමාණය විය.

එතැන් සිට, අධි තක්සේරු වූ විනිමය අනුපාතික රැක ගැනීම සඳහා විදේශීය සංචිත යොදා නොගන්නා බව මහ බැංකුව විසින් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කරන ලදී. ඒ වෙනුවට, විදේශීය සංචිත ගොඩනැංවීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත මැදිහත් විය. මෙම අරමුණ වෙනුවෙන් 2017 වසරේ මේ දක්වා මහ බැංකුවට ශුද්ධ වශයෙන් වෙළඳපොළෙන් එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1.3 ඉක්මවා මිලදී ගැනීමට හැකිවී ඇති අතර, වසර තුළ රුපියල සීමිත ලෙස අවප්‍රමාණය වීම මගින් ඉහළ නැංවුණු වෙළඳපොළ විශ්වාසය පෙන්වුම් කෙරේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමික නවීකරණය

1990 අවසානය සහ 2000 මුල් කාලය වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකු කටයුතු පිළිබඳ ඉතා කල්පනාකාරීව යළි සලකා බැලීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇති විය. මිල ස්ථායීතාව මහ බැංකුවක ප්‍රමුඛ අරමුණ විය යුතුය යන ජාත්‍යන්තරව සහ ශාස්ත්‍රීය ක්ෂේත්‍රය තුළ ඇති ජනප්‍රිය මතයට අමතරව, විද්‍යුත් මුදල් ගෙවීම් සහ මුදල් හුවමාරුව වැනි මූල්‍ය නවෝත්පාදන හේතුවෙන් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය අදහස්ද අලුත් කොට ඇත. මෙම හේතු සහ මෙම මාතෘකාවට පරිබාහිර වෙනත් හේතු සාධක මත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නවීකරණය ක්‍රමවේදයකට යොමු කෙරිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුකරණයේ නෛතික පටිපාටිය සහ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරිත්වය වෙනස් කිරීමට ලක් විය.

නෛතික පද්ධතියෙහි වෙනස්කම් අතර, 2002 වසරේ දී මුදල් නීති පනතෙහි සිදු කරන ලද වෙනස්කම් ප්‍රමුඛ විය. ඒ අනුව, මුදල් නීති පනතට අනුව ආරම්භයේ සිට පැවති ස්ථායීකරණ සහ සංවර්ධන යන අරමුණු මෙන්ම, ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ දේශීය අගය හා විදේශීය අගය ආරක්ෂා කර ගැනීම වැනි බහුවිධ අරමුණු තවදුරටත් ක්‍රමවත් කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු, ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව ලෙස නවීකරණය කරන ලදී.

1977 විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලවකවානුවේ සිට පැවති මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී යොදා ගනු ලැබූ සෘජු පාලන ක්‍රමවලින් ක්‍රමිකව වෙනස් වෙමින් වර්තමානය

වන විට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙළඳපොළ පදනම් කරගත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ භාවිතා කරමින් සිටී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රති මිලදීගැනුම් අනුපාතික (Repurchase Rate) හා ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතික (Reverse Repurchase Rate) හඳුන්වාදීම මෙම කාලසීමාව තුළදී සිදුවූ ප්‍රධානතම වර්ධනයකි. වෙළඳපොළ තුළ ඇති ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 1993 දී ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ පහසුකම හඳුන්වා දුන් අතර, වෙළඳපොළට අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාව ලබාදීම සඳහා 1995 දී ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. මෙම පොලී අනුපාතික දෙක වෙළඳපොළ තුළ අන්තර් බැංකු ඒකික පොලී අනුපාතිකවල ඉහළ හා පහළ සීමා ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. 2000 මුල් කාලයේ සිට මෙම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වෙළඳපොළට දැනුම් දීම සඳහා භාවිතා කෙරිණි. වර්තමානයේ දී මෙම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය (Standing Deposit Facility Rate) සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය (Standing Lending Facility Rate) ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම එක්දින, කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන ලෙස වෙළඳපොළ පදනම් කරගත් කාර්යක්ෂම වෙන්දේසි ක්‍රමයක් මත සිදු කරනු ලබන අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සමඟ අනුකූල වන පරිදි වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික හසුරුවනු ලැබේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණය ශක්තිමත් කිරීම සහ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියෙහි විනිවිදභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා 2001 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති කමිටුව (Monetary Policy Committee) පිහිටුවීම, මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියෙහි සිදු වූ ප්‍රධාන මෙහෙයුම් වෙනස්කමක් ලෙස දැක්විය හැකිය. පූර්ව නිවේදිත දින දර්ශනයකට අනුව, මහජනතාව වෙත මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ දැනුම් දීම සඳහා අඛණ්ඩව පුවත්පත් නිවේදන නිකුත් කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ආරම්භ කරන ලදී. බොහෝ විට මහ බැංකු අධිපතිගේ ප්‍රධානත්වයෙන් සහ මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ සහභාගිත්වයෙන්, සෑම පුවත්පත් නිවේදනයකටම අනතුරුව

මාධ්‍ය සාකච්ඡාවක් පවත්වනු ලැබේ. මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ අදහස් ලබා ගැනීමට, විද්වතුන්, වෘත්තිකයන් සහ පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන්ගෙන් සැදුම්ලත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන කමිටුවක් මඟ බැංකුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඊට අමතරව, සෑම වසරක් ආරම්භයේදීම ‘මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ පෙර දැක්ම’ තුළින් මුදල් සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල මැදි කාලීන ඉලක්ක ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබේ.

උද්ධමනය අඛණ්ඩව මාස 105 ක් පුරා තනි අංකයක ....

කාලානුරූපීව මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් රාමුවේ වෙනස්කම් සිදු වුවද, විශාල අයවැය හිඟය සහ ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති, පූර්වෝපායික නොවූ මුදල් ප්‍රතිපත්ති, දේශීය සැපයුමේ නිරන්තරයෙන් සිදුවූ බාධා සහ ජාත්‍යන්තර වෙළඳ භාණ්ඩ මිල කම්පන නිසා 2009 වසර වන තුරුම ශ්‍රී ලංකාවේ අංක දෙකක මට්ටමේ පැවතිණි. 1980 වසරින් පසු ඉහළම උද්ධමන අගය වාර්තා කරමින් 2008 වසරේ ජුනි මාසයේ දී උද්ධමනය සියයට 28.2 දක්වා ඉහළ ගියේය. මුදල් ඉලක්කකරණ ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ මෙම තත්ත්වය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඉහළ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සමඟ දැඩි ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ඉලක්ක පවත්වාගෙන යන ලද අතර, ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් ප්‍රවේශය සීමා කිරීමට කටයුතු කෙරිණි. මුදල් ඉලක්කකරණයෙහි වලංගුතාව පෙන්වුම් කරමින් මාස 12 ක කාලයක් ඇතුළත මඟ බැංකුව විසින් උද්ධමනය ඉහළම අගයක සිට ශුන්‍ය ආසන්නයට ගෙන එන ලදී. මෙය ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය තුළ තියුණුම නිරුද්ධමනය ලෙස හැඳින්විය හැකි අතර, ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් පහළ යෑම ද මේ සඳහා යම්තාක් දුරකට හේතු වී ඇති බව සඳහන් කළ යුතුය.

කෙසේ වෙතත්, මඟ බැංකුවේ අරමුණ වන උද්ධමනය මැද තනි අගයක මට්ටමේ පවත්වාගෙන යෑම, පැහැදිලි ක්‍රියාමාර්ග සහ සන්නිවේදනය තුළින් සපුරාගත හැකි වූ අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය අංක දෙකක උද්ධමනයක් පවතින රටක් යන මහජනයා තුළ පැවති අදහස වෙනස් කිරීමට හැකි විය. මෙම ආකල්ප වෙනස උද්ධමන අපේක්ෂා වර්ධනය වීම තුළින් පැහැදිලි වේ.

2009 වසරේ පෙබරවාරි මස සිට උද්ධමන මට්ටම තනි අංකයක පැවති අතර, තනි අගයක මට්ටමේ උද්ධමනය මාස 105 ක් පුරා අඛණ්ඩව පැවතීම, මෑත ඉතිහාසයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුකරණයේ ජයග්‍රහණයක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

සංඛ්‍යා සටහන 2 : තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශකවල කාලීන සාමාන්‍යයන්¹

	මූර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය (%)	වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන අනුපාතිකය (%)	අයවැය හිඟය (ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස)	ජංගම ගිණුමේ ශේෂය (ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස)
කාලපරිච්ඡේදය සඳහා සාමාන්‍යය				
1950-1977	3.7	2.9	-4.9	-1.5
1978-2009	5.0	11.6	-9.3	-5.3
2010-2016	6.2	5.3	-6.1	-3.6

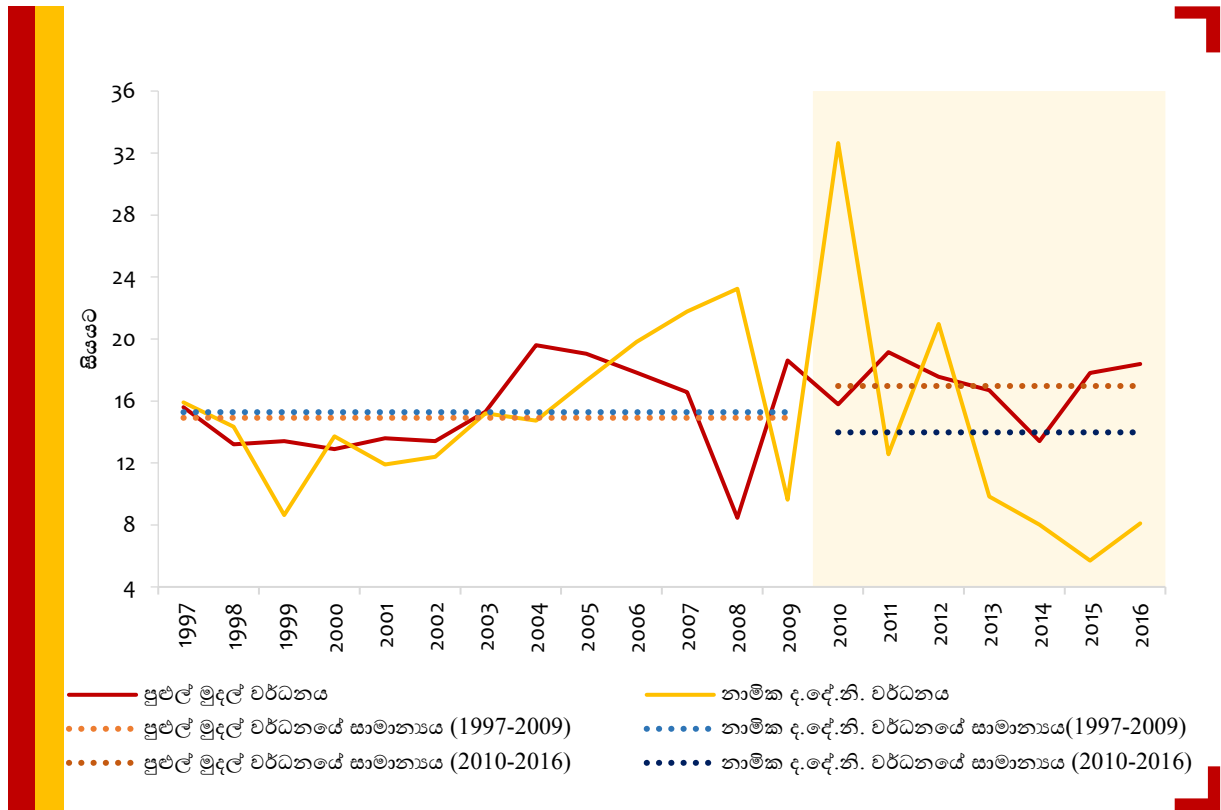
1. ඇමුණුමෙහි අන්තර්ගත රූප සටහන් ඇ.1 - ඇ.4 හි සාරාංශය මෙම සංඛ්‍යා සටහනෙන් නිරූපණය වේ.

මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණයෙහි දුර්වලතා

කෙසේ වුවද, මාස 105 ක් පුරා උද්ධමනය අඛණ්ඩව තනි අගයක මට්ටමේ පැවතීම සඳහා මුදල් සමස්ත ඉලක්කවල බලපෑම සීමිත විය. 2009 ජූලි මස සිට 2017 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසය දක්වා පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 17.1 ක් විය. එම කාලසීමාව තුළ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය උද්ධමනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 5.2 ක් විය. පෙර සඳහන් කළ ෆිෂර් මුදල් ප්‍රමාණවාදයට අනුව, ඉහත අගයන් දෙකෙහි පරතරය වූ සියයට 11.9 මගින් එම කාලසීමාව තුළ සාමාන්‍ය මූර්ත ආර්ථික වර්ධන වේගය පෙන්නුම් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, මෙම කාලසීමාව තුළ මූර්ත ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 6.0 ක් විය. එය වෙනත් අයුරකට පැහැදිලි කළහොත්, පුළුල් මුදල් වර්ධනය සහ මූර්ත ආර්ථික වර්ධන වේගය අතර සියයට 11.1 ක පරතරයක් පවතී. සත්‍ය වශයෙන්ම, එය එසේ නොවුණත්, මුදල් ප්‍රමාණවාදයට අනුව මෙම අගය මගින් එම කාලය තුළ සාමාන්‍ය උද්ධමනය නිරූපණය විය යුතු වේ. මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය සහ එහි හැසිරීමේ සිදු විය හැකි වෙනස්කම් හේතුවෙන් මුදලේ සංසරණ ප්‍රවේගය හෝ මුදල් ඉල්ලුමෙහි ඇති විය හැකි වෙනස්කම් සඳහා

යම් ගැලපීමක් සිදු කළ ද, මෙම කාලය තුළ ආර්ථිකයේ මුදල් වර්ධනය සමඟ ආර්ථිකයේ මූර්ත වර්ධනය සහ උද්ධමනය අතර පවතින සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කළ නොහැකිය.

රූප සටහන 2 : නාමික ද.දේ.නි.යෙහි වර්ධනය සහ පුළුල් මුදල් වර්ධනය

මෙමගින් සනාථ වන කරුණක් නම්, මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණ රාමුවෙහි සාර්ථකත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන මිල ස්ථායීතා ඉලක්කය සහ නාමික විචල්‍යය වන මුදල් වර්ධනය අතර පවතින ශක්තිමත් සහ විශ්වාසදායී සම්බන්ධතාව කාලයත් සමඟ සැලකිය යුතු ලෙස දුර්වල වී ඇති බවයි. මෙම තත්ත්වය ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් සීමා නොවන්නක් වන අතර, කාලයත් සමඟ අනෙකුත් රටවල ද දක්නට ලැබේ. 1982 වසරේ මුල් කාලයේ දී කැනඩා මහ බැංකු අධිපති ජෙරල්ඩ් බෝයේ (Gerald Bouey) විසින් කරන ලද ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශයක් වන්නේ “අප විසින් මුදල් සමස්ත අත්නොහරින ලද අතර, මුදල් සමස්ත විසින් අපව අත්හැර ඇත” යන්නයි. බොහෝ දියුණු ආර්ථිකයන් විසින් මෑතකදී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල්කරණය (Quantitative Easing) මගින් නැවතත් සනාථ වන්නේ මෙම රටවල් විසින් මහ බැංකු ශේෂ පත්‍ර සැලකිය යුතු

ලෙස ප්‍රසාරණය කිරීම මගින් ආර්ථික වර්ධනය හෝ උද්ධමනය අවශ්‍ය පරිදි ඉහළ නැංවිය නොහැකි බවයි.

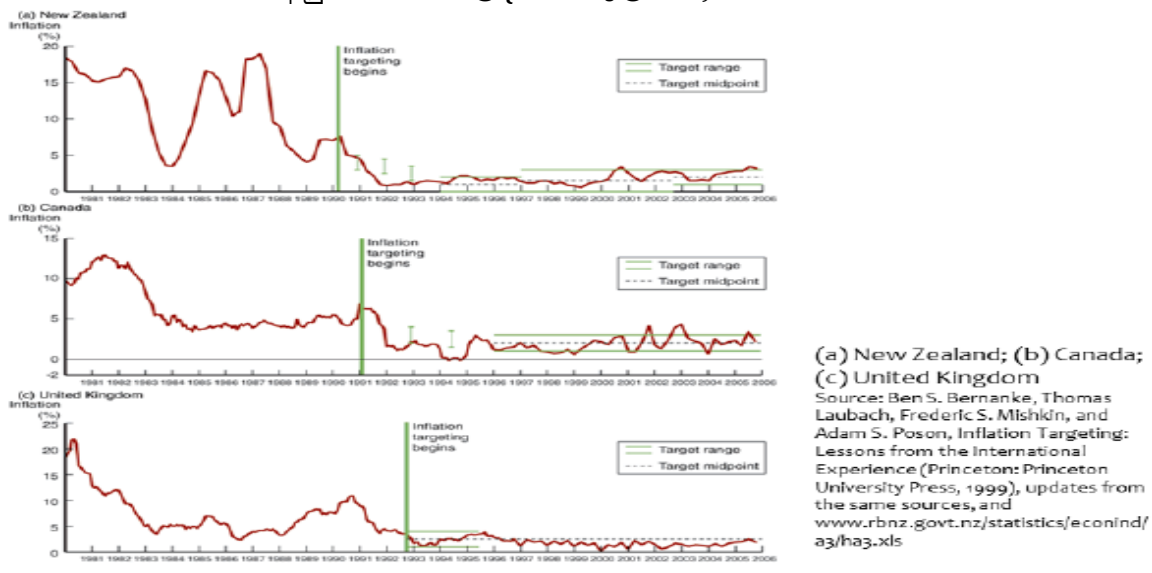
නොකඩවා මාස 105 ක කාලයක් ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනය තනි අගයක් මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණය වෙනත් වූ දායකත්වය ඉතා අඩු බව මෙයට පෙර සඳහන් කරන ලදී. ඒ වෙනුවට, මෙය උද්ධමනය මැදි තනි අගයක මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණු යළි යළිත් අවධාරණය කරමින් උද්ධමන අපේක්ෂා පාලනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවට ඇති හැකියාවෙහි ප්‍රතිඵලයක් විය. 2008-2009 කාලයේ නිරුද්ධමනය පැවති විට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ හැසිරීම මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි විශ්වාසනීයත්වය ඉහළ නැංවීමට සමත් වූවා විය හැකිය. මේ සඳහා වැඩිදියුණු වූ සන්නිවේදන ක්‍රියාකාරකම් ද ප්‍රධාන දායකත්වයක් සැපයීය. මෙම කාලය තුළ, ඇතැම් අවස්ථාවල අසල්වැසි රටවල් අංක දෙකක මට්ටමේ උද්ධමනයෙන් පීඩා විඳිමින් සිටි බව කිව යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, 2014 වන තෙක් උද්ධමනය පාලනය කිරීමට ඉන්දියාවට නොහැකි විය. ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් ශ්‍රී ලංකාවට හිතකර අයුරින් පැවති බවට කෙනෙකුට තර්ක කළ හැකිය. කෙසේ නමුත්, එය හැමවිටම සත්‍ය කරුණක් නොවූ අතර, 2011 පෙබරවාරි සිට 2014 සැප්තැම්බර් මස කාලය තුළ ජාත්‍යන්තර බනිජ් තෙල් බැරලයක මිල ගණන් සාමාන්‍ය වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් 100 ට වඩා ඉහළ අගයක පැවතිණි.

විකල්පයක් ලෙස උද්ධමන ඉලක්කකරණය : අනෙකුත් රටවලින් උගත් පාඩම්

එමනිසා, විධිමත් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමකින් තොරව වුවද, ලෝකයේ බොහෝ මහ බැංකු මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ද මුදල් සමස්ත හෝ විනිමය අනුපාතික මත පදනම් නොවී අපේක්ෂණ සහ විශ්වාසනීයත්වය මගින් පාලනය වන මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් වෙත යොමු වී ඇත.

පෙර සඳහන් කළ පරිදි, ගෝලීය ආර්ථිකය තුළ, අපේක්ෂා සහ විශ්වසනීයත්වය මත පදනම්ව ස්ථාපනය වී ඇති මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් ලෙස “උද්ධමන ඉලක්කකරණය” හැඳින්වේ. 1990 දී නවසීලන්තය විසින් ප්‍රථම වරට සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ලෙස එය යොදාගත් අතර, ඉන්පසුව අනුපිළිවෙලින් කැනඩාව, එක්සත් රාජධානිය, ඕස්ට්‍රේලියාව සහ ස්වීඩනය විසින් යොදා ගන්නා ලදී. උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුවෙහි සාර්ථකත්වයත් සමඟ බොහෝ සංවර්ධිත ආර්ථිකයන් මෙන්ම, නැගී එන වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන් විසින් ද එම රාමුව යොදා ගන්නා ලදී. මෙම රටවල් පාලනය කළ නොහැකි ඉහළ මට්ටමක පැවති උද්ධමනය අඩු කිරීමට හෝ අඩු හෝ ස්ථාවර මට්ටමක උද්ධමනය පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව යොදා ගන්නා ලදී.

රූප සටහන 3 : නවසීලන්තය, කැනඩාව සහ එක්සත් රාජධානියෙහි උද්ධමන අනුපාතික සහ උද්ධමන ඉලක්ක, 1980-2005

උද්ධමන ඉලක්ක ප්‍රකාශයට පත් කිරීම, ඉදිරි දැක්මකින් යුතුව මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමට ඉහළ වන උද්ධමන පුරෝකථන උපයෝගී කර ගැනීම සහ ඉහළ මට්ටමේ විනිවිදභාවය හා වගකීම යන කරුණු උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුවක ලක්ෂණ වේ. ස්වීඩන් ජාතික අර්ථශාස්ත්‍රඥයෙකු වන සහ ස්වීඩන මහ බැංකුවෙහි (Riksbank) නියෝජ්‍ය අධිපති ධුරය දැරූ

ලාස් ස්වෙන්සන්ට (Lars Svensson) අනුව, මෙම ප්‍රතිපත්ති රාමුව උද්ධමන අපේක්ෂා සඵලදායී ලෙස පාලනය කිරීමට හේතු වන මිල ස්ථායීතාව සඳහා වන නෛතික බලය ස්වාධීනත්වය හා මහ බැංකුවේ වගවීම යන ලක්ෂණ තුනෙන් සමන්විත වේ.

ප්‍රායෝගික වශයෙන්, උද්ධමන ඉලක්කකරණය දැඩි වශයෙන් නොව නම්‍යශීලී ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. ස්වෙන්සන්ට අනුව, නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය (Flexible Inflation Targeting, FIT) යනුවෙන් අදහස් වන්නේ, උද්ධමන ඉලක්කයක් ආසන්නයේ උද්ධමනය මෙන්ම, මූර්ත ආර්ථිකය ද ස්ථායී කිරීම වන අතර, දැඩි උද්ධමන ඉලක්කකරණයේ දී සිදු වන්නේ මූර්ත ආර්ථිකය පිළිබඳව එතරම් සැලකිලිමත් නොවී හුදෙක් උද්ධමනය පමණක් ස්ථායී කිරීමට උත්සාහ කිරීමකි. එංගලන්ත මහ බැංකුවේ හිටපු අධිපති මර්වින් කින්ග් (Mervyn King) දැඩි උද්ධමන ඉලක්කකරණය අගය කළ අයෙකු ලෙස සලකන අතර, ඔහු “උද්ධමනවාදියෙකු” (Inflation Nutter) ලෙස හඳුන්වූ ලැබේ. බොහෝ මහ බැංකු උද්ධමන ඉලක්කයක් ආසන්නයේ උද්ධමනය ස්ථායී කිරීමට පමණක් නොව මූර්ත ආර්ථිකය ද ස්ථායී කිරීමට උත්සාහ දරයි. ප්‍රතිපත්ති මගින් මූර්ත ආර්ථිකය මත ඇති කරනු ලබන අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමට හේතු වන පරිදි උද්ධමන ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීම සඳහා උපයෝගී කරගනු ලබන කාල පරාසය මෙම ක්‍රමවේදයෙහි වැදගත් ලක්ෂණයකි. එමනිසා නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණයේ ඉතා වැදගත් ලක්ෂණයක් වනුයේ උද්ධමන අනුපාතිකය සාමාන්‍ය වශයෙන් ඉලක්කගත මට්ටමේ පවතිනු ඇති බවත් සෑම මසකදීම ඉලක්කගත මට්ටමේ නොපැවතීමට ඉඩ ඇති බවත්ය.

උද්ධමන ඉලක්කකරණයේ වැදගත් ප්‍රතිලාභයක් වනුයේ සාමාන්‍ය මහජනතාවට එය අදාළ කිරීමට ඇති පහසුවයි. උද්ධමනය පිළිබඳව මහජනතාව විසින් හොඳින් අවබෝධ කරගත් පසු උද්ධමනය පාලනය කිරීමෙහිලා උද්ධමන පුරෝකථන ඉතා වැදගත් විචල්‍යයක් වනු ඇති අතර, එය මහජනතාව වෙත සන්නිවේදනය කිරීමත් සමඟ මහ බැංකුව සහ මහජනතාව අතර උද්ධමනය පිළිබඳව පවතින තොරතුරු පරතරය මගහරවා ගැනීමට හැකියාව පවතී. අවබෝධයක් නොමැති මුදල් ඉලක්ක වෙනුවට, එවැනි සෘජු ඉලක්කයක් දැනුම් දීම විනිවිදභාවය

සහ වගවීම ඉහළ නංවා ගැනීමට ඉවහල් වන අතර, ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් මහජනතාවට ලබා ගැනීමට එමගින් හැකිවේ.

ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම් මගින් පිළිබිඹු වන කරුණක් නම්, උද්ධමන ඉලක්කකරණය යොදා ගැනීම සඳහා රටක් විසින් විවිධ වූ පූර්ව අවශ්‍යතා, විශේෂයෙන්ම නීති රාමුව සහ ආයතනික සැකැස්ම ආදී අවශ්‍යතා රැසක් සපුරාලිය යුතු බවයි. මේ අවශ්‍යතා අතරට මහ බැංකුවේ ස්වාධීනත්වය සහ මිල ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීම සඳහා වන ශක්තිමත් බලතල පැවතීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ආධිපත්‍යයෙන් තොර වූ ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය, නම්‍යශීලී විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් පැවතීම, දියුණු මූල්‍ය පද්ධතියක් පැවතීම, උද්ධමන පුරෝකථනය කිරීම සඳහා වන දියුණු වූ තාක්ෂණික කුසලතා සහ මහ බැංකුවේ විශ්වසනීයත්වය සහ වගවීම ඉහළ නැංවීම සඳහා වන පැහැදිලි ප්‍රතිපත්ති යනාදිය ඇතුළත්ය. විශේෂයෙන්ම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ආධිපත්‍යය සැලකූ කල, විශේෂයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබෙන රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙන්දේසි සඳහා දායක වීම සහ අත්තිකාරම් ගිණුමක් හරහා රජය වෙත පොලී රහිත ණය ලබාදීම වැනි රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම නැවැත්වීම සඳහා වන යාන්ත්‍රණය අනෙකුත් රටවල් විසින් වැඩිදියුණු කර ඇත. ඒ වෙනුවට මුදල් තත්ත්වය මත අවශ්‍ය විටෙක බලපෑම් ඇති කිරීම හැකි පරිදි ද්විතීයික වෙළඳපොළෙන් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් මිලට ගැනීම සඳහා එම මහ බැංකු යොමු වී ඇත.

නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය සඳහා වූ ගමන්මග : වර්තමාන තත්ත්වය

දියුණු සහ නැඟිළි වන වෙළඳපොළ ආර්ථික නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණයෙන් ලද සාර්ථකත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින්, මැදිකාලීනව යොදා ගත හැකි සුදුසුම මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ලෙස නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සලකනු ලැබේ. නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව වෙත මැදිකාලීනව යොමු වීම සඳහා පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහ රජය විසින් පූර්ව අවශ්‍යතා කිහිපයක් සම්පූර්ණ කර ඇත.

අන්තර්කාලීන පියවරක් ලෙස, මේ වන විට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල් සමස්ත ඉලක්කකරණය සහ නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය යන උපාය මාර්ග දෙකෙහිම ලක්ෂණ සහිතව වැඩිදියුණු කළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් යටතේ ක්‍රියාත්මක කරයි. මෙම වැඩිදියුණු කළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ, වර්ධන අරමුණුවලට සහ විනිමය අනුපාතික කළමනාකරණයේ නමාශීලීත්වයට සහය දෙන අතරම, මැදිකාලීනව උද්ධමනය මැදි තනි අගයක පවත්වා ගැනීමට මහ බැංකුව අරමුණු කරයි. මෙහිදී මුදල් සමස්ත සඳහා ඉලක්ක ප්‍රසිද්ධ නොකළද, මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඉවහල් වන අතරමැදි දර්ශක විචල්‍ය ලෙස පුළුල් මුදල් සමස්ත තවදුරටත් කටයුතු කරනු ඇත. තවද, මේ වන විට මහ බැංකුව විසින් සිය මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස සංචිත මුදල් වෙනුවට බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය සහ විවට වෙළඳපොළ කටයුතු වැනි වෙළඳපොළ මත පදනම් වූ ප්‍රතිපත්ති උපකරණ මත වැඩි වශයෙන් විශ්වාසය තබා ඇත.

නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උද්ධමන සහ අනෙකුත් මූලික විචල්‍යයන්ගේ නිවැරදි පුරෝකථන අවශ්‍ය බැවින්, මේ වන විට ආර්ථික පුරෝකථන හැකියාවන් වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු මහ බැංකුව සිදු කරමින් සිටියි. තාක්ෂණික යටිතල පහසුකම් ගොඩනැංවීම සඳහා වන වැදගත් පියවරක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහය ඇතිව කෙටිකාලීන පුරෝකථන ආකෘති සහ මැදිකාලීන ගතික අනුමානික පොදු සමතුලිතතා (Dynamic Stochastic General Equilibrium) ආකෘති යනාදිය භාවිතා කරමින්, ව්‍යුහාත්මක ආකෘති මත පදනම් වූ පුරෝකථන සහ ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණ පද්ධතියක් (Forecasting and Policy Analysis System – FPAS) සකස් කොට ඇත. මේ වන විට මෙම පද්ධතිය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගනිමින් පවතී. වඩාත් පුළුල් සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණයක් සඳහා තාක්ෂණික කාර්ය මණ්ඩලයට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබාදීම සඳහා උද්ධමන ඉලක්කකරණ රටවල දක්නට

හැකි විශිෂ්ට පරිචයන් අනුගමනය කරමින්, මුදල් ප්‍රතිපත්ති කමිටුවේ රැස්වීම් සංඛ්‍යාව ද වසරකට 8 දක්වා අඩුකර ඇත.

මැදිකාලීනව නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ හඳුන්වා දීම සඳහා මැතකදී සිදු කරන ලද අනෙකුත් ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම් ද මගින් පිටුවහලක් ලබාදෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මැත කාලය තුළ විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත මැදිහත් වීම සීමා කරමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙළඳපොළ මූලික කරගත් විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන ලදී. විශේෂයෙන් විදේශ විනිමය අනුපාතික කෙරෙහි අවම බලපෑමක් වන පරිදි විදේශ සංචිත රැස් කිරීම සිදු කර ඇත. ඒ අතරම, අභියෝගාත්මක දේශීය සහ විදේශීය වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබිඹු කරමින් මූල්‍ය පද්ධතිය අඛණ්ඩව ප්‍රසාරණය වී ඇත. බාසල් III නියාමන රාමුව ක්‍රියාවට නැංවීමෙන් මූල්‍ය පද්ධතියේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව තවදුරටත් වර්ධනය වනු ඇත.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික, මැදි හා දිගුකාලීන පොලී අනුපාතික සඳහා මහ පෙන්වීමක් සපයන බැවින්, වඩාත් පුළුල් සහ ද්‍රවශීල රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළක් පැවතීම මූලික අවශ්‍යතාවක් වන අතර, එය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති අනුපාතික සංඥා වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික වෙත වඩා සුමට ලෙස සම්ප්‍රේෂණය කිරීම සඳහා වැදගත් වේ. මැතකදී හඳුන්වා දෙන ලද වඩාත් ක්‍රමානුකූල හා විනිවිදභාවයකින් යුතු භාණ්ඩාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි පද්ධතිය මගින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික තීව්‍ර ලෙස විචලනය වීම අවම කිරීමට පමණක් නොව, මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සහ වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික අතර පෙර පැවති විකෘතිතා අවම කිරීමට හේතු විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික වෙන්දේසියේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම හරහා සිදු කෙරෙන අයවැය හිඟය මූල්‍යයනය කිරීම අවම කිරීම සඳහා මෙම ක්‍රමය උපකාරී විය. උදාහරණයක් ලෙස, නව පද්ධතිය මගින් පොලී අනුපාතිකවල අහිතකර අස්ථාවරතා ඇති නොකොට වෙන්දේසි පද්ධතිය තුළින් පූර්ණ වෙළඳපොළ දායකත්වයක් ලබාදෙන බැවින්, 2016 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන

300 කට වඩා ඉහළ පැවති මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය 2017 වසරේ මේ වනවිට රුපියල් බිලියන 30 ක් පමණ දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස පහළ අඩු වී ඇත. වගකීම් කළමනාකරණ පනත (Liability Management Act) මගින් ඉදිරි වර්ෂයේ වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා ආරක්ෂණ අරමුදලක් පවත්වා ගැනීමට මහා භාණ්ඩාගාරය ඉඩ සලසනු ඇති අතර, මුදල් නීති පනතේ වර්තමාන ප්‍රතිපාදනවලට අනුව සෑම වසරකම ආරම්භයේ දී භාණ්ඩාගාරයට අත්තිකාරම් සැපයීම සඳහා මහ බැංකුවට කටයුතු කිරීමට සිදු නොවනු ඇත. මෙම පියවර දෙක මගින් අනාගතයේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්තිය රාජ්‍ය මූල්‍ය ආධිපත්‍යයෙන් බැහැර කෙරෙනු ඇත. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ, මහ බැංකුවට සිය මූලික අරමුණ වන මිල ස්ථායීතාව සාක්ෂාත් කර ගැනීමට උපකාරී වන අතර, මහ බැංකුව සහ භාණ්ඩාගාරය යන දෙඅංශයටම වාසිදායක වාතාවරණයක් නිර්මාණය කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. විශේෂයෙන්, එමගින් වඩාත් තරගකාරී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළක් හරහා තරගකාරී මිල ගණන් යටතේ අවම පිරිවැයක් දරමින් අරමුදල් රැස් කිරීමට භාණ්ඩාගාරයට ඉඩ සැලසෙනු ඇත.

අනාගත දැක්ම : නව මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ලෙස නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය

2017 ජනවාරි මාසයේදී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද “2017 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් සහ මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති” පෙර දැක්ම මගින් මැදිකාලීන වශයෙන් නව මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ලෙස නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය උපයෝගී කර ගැනීමට අදහස් කරන බව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව යළිත් ප්‍රකාශ කළේය. රජය විසින් මෙම ක්‍රියාමාර්ගය අනුමත කරන ලද අතර, මෑතකදී ප්‍රකාශයට පත් කළ “2025 දැක්ම” ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයෙහි මෙසේ සටහන් කොට ඇත. “මැදි කාලයේ සිට දිගු කාලය දක්වා මිල ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුවක් ස්ථාපනය කිරීම සඳහා කටයුතු කරනු ඇත. ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයට සහ තරගකාරීත්වයට සහාය වන අතර, අඛණ්ඩව අඩු උද්ධමන මට්ටමක් පවත්වා ගැනීම ඔවුන්ගේ අරමුණ වනු ඇත. මේ සඳහා රජය විසින් නෛතික සහ මෙහෙයුම් වෙනස්කම් අවශ්‍ය පරිදි ක්‍රියාවට නංවනු ඇත.”

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීමේ ඉදිරි මාවත නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය ලෙසට මහ බැංකුව හා රජය ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් එකඟ වී ඇති බව, අපගේ සතුවට කරුණක් වන අතරම, 2020 වසර වන විට නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය සම්පූර්ණයෙන්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට නම් උද්ධමන ඉලක්කකරණයෙහි සාර්ථකත්වයට අදාළව අනෙකුත් පූර්ව අවශ්‍යතා ද කඩිනමින් සපුරාලීමට කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය හඳුන්වා දීම වඩාත් පහසු කිරීමත්, මුදල් ප්‍රතිපත්ති අරමුණු නැවත විග්‍රහ කිරීමත්, මහ බැංකු අරමුදල් මගින් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම වළක්වා ගැනීමත් සහ මහ බැංකුවේ ස්වාධීනත්වය හා විශ්වසනීයත්වය සුරැකීමත් සඳහා මුදල් නීති පනතෙහි වඩාත් පුළුල් සංශෝධන සිදු කිරීම ද අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම සංශෝධන මගින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ද තවදුරටත් විධිමත් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

මහ බැංකුව තුළ තාක්ෂණික පුරෝකථන සහ විශ්ලේෂණාත්මක හැකියාවන් වැඩිදියුණු කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කෙරෙන අතර, 2020 වසර වන විට, පරිපූර්ණ උද්ධමන වාර්තාවක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම ආරම්භ වනු ඇත. මෙම උද්ධමන වාර්තා මගින් උද්ධමන වර්ධනයන්, උද්ධමන අපේක්ෂා, උද්ධමනය සහ අනෙකුත් මූලික සාර්ව ආර්ථික විචල්‍ය සඳහා පුරෝකථන, එම පුරෝකථන සඳහා පාදක වූ උපකල්පන, ඉලක්කගත අගයන්ගෙන් සැබෑ උද්ධමනය අපගමනය වීමට හේතු සාධක සහ එවැනි අපගමන සඳහා ප්‍රතිකර්ම පැහැදිලි කරනු ඇත. එවන් විනිවිදභාවය සහ වගකීම, මහ බැංකුවේ විශ්වසනීයත්වයට සහ වඩාත් ස්ථාවර උද්ධමන අපේක්ෂා වැඩිදියුණු කිරීමට හේතු වන අතර, ආර්ථිකයේ ස්ථාවරභාවය ඉහළ යෑම ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර තරගකාරිත්වය ඉහළ නැංවීමට රුකුලක් වනු ඇත.

මේ අතර, මූල්‍ය විනය සහ ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා රජයේ අඛණ්ඩව කැපවීම, සාර්ථක නමාශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන සාධකයක් වේ. එබැවින්, වසර 2020 වන විට රාජ්‍ය ණය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට

70 දක්වා අඩු කිරීමටත්, අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 3.5 දක්වා සීමා කිරීමටත් රජය විසින් දරනු ලබන ප්‍රයත්නය සඳහා මහ බැංකුව රජයට අඛණ්ඩව සහාය දෙනු ලබයි. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත [Fiscal Management (Responsibility) Act] ශක්තිමත් කිරීමේ රජයේ ප්‍රතිපත්තිය, මේ සම්බන්ධයෙන් වන ඉහළ දිරිගැන්වීමක් වනු ඇත.

අවසාන වශයෙන්, නැවතත් ඔබ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ආරම්භය කරා ගෙන යෑමට මම කැමැත්තෙමි. 1949 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිර්මාතෘ, ජෝන් එක්ස්ටර් මහතා විසින් රචිත “Report on the Establishment of a Central Bank of Ceylon” වාර්තාවේ මෙසේ සඳහන් වී ඇත.

“මහ බැංකුව පිහිටුවීමට ලංකා රජය ගත් තීරණය, ලංකා පුරවැසියන්ගේ අභිවෘද්ධිය සඳහාම වූවකි. ඉතා පැහැදිලිවම කැපී පෙනෙන එක් ක්‍රියාමාර්ගයක් නම්, මහ බැංකුව මගින් පාලනය වන ස්වාධීන මුදල් පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීම මගින්, මීට වසර එකහමාරකට පෙර අත්පත් කරගත් දේශපාලන නිදහසට සමගාමීව සැබෑ ආර්ථික නිදහසක් අත්පත් කර ගැනීමේ සිය අභිප්‍රාය රජය විසින් ප්‍රදර්ශනය කර තිබේ. මෙම වාර්තාවේ කාර්යභාරය වන්නේ මනා නිපුණතා සහ එහි කළමනාකරණය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති මහ බැංකුවක් පිහිටුවීම මගින් ලංකාවේ කිසිදාක පෙර නොවූ පරිදි, මානව හා භෞතික සම්පත් පූර්ණ වශයෙන් භාවිත කිරීම හා සෑමගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා වන වඩාත් හිතකර මුදල් තත්ත්වයක් රට තුළ ඇති කිරීමයි.”

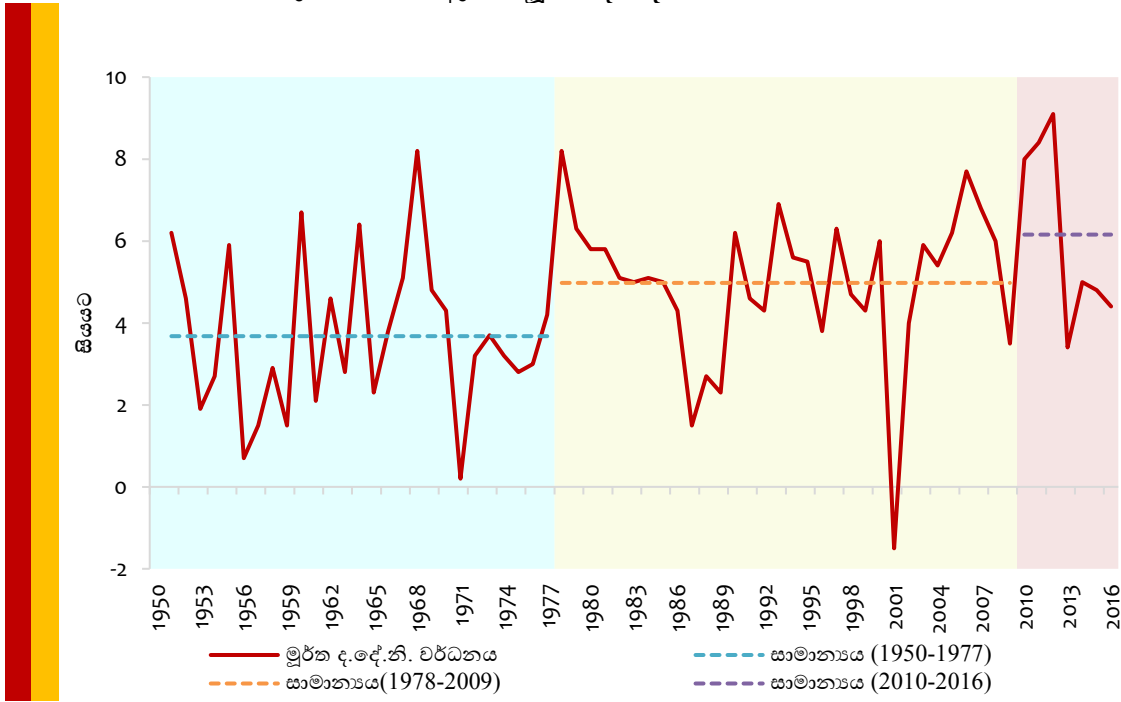
ඉතිහාසය මීට පෙර අප විනිශ්චය කර ඇත! අනාගතයේ දී අපව විනිශ්චය කිරීම ඔබට භාරයි!

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

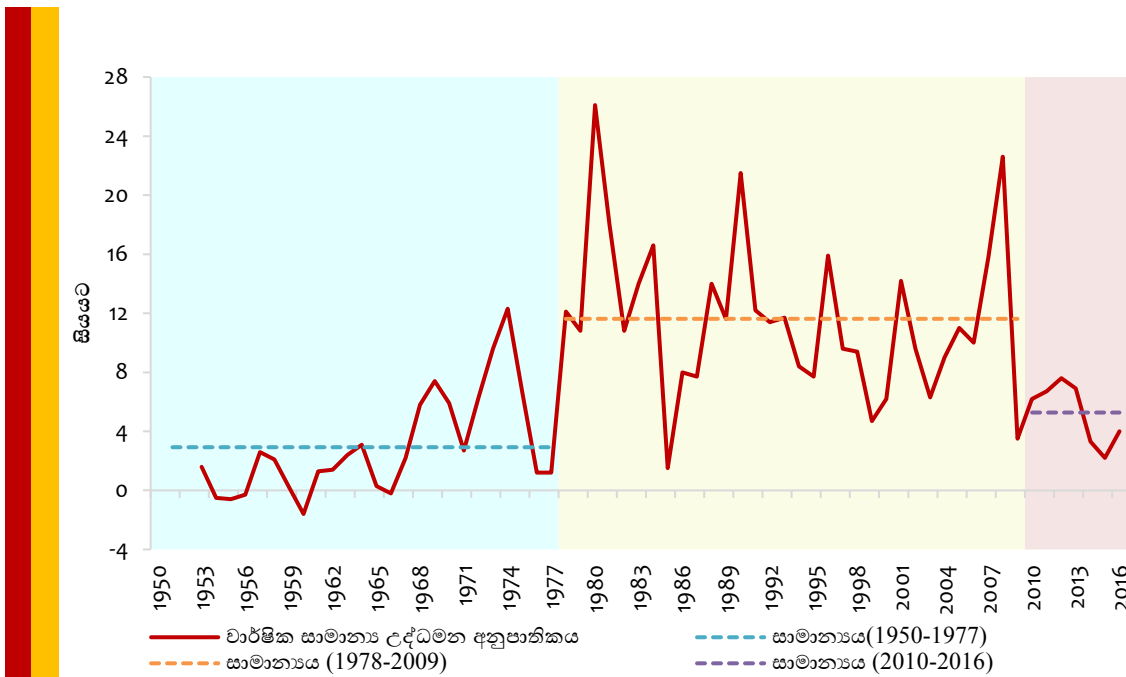
- Bernanke Ben S. and Michael Woodford (eds), *The Inflation Targeting Debate*. Cambridge Massachusetts: National Bureau of Economic Research Studies in Business Cycles, 2005.
- Bernanke, Ben S., Thomas Laubach, Frederic S. Mishkin, and Adam S. Posen (eds), *Inflation Targeting*. Princeton: Princeton University Press, 2001.
- Blinder, Alan, *Central Banking in Theory and Practice*, Cambridge Massachusetts: The MIT Press, 1996.
- Central Bank of Sri Lanka, *40th Anniversary Commemorative Volume of the Central Bank of Sri Lanka, 1950-1990*. Colombo: Central Bank of Sri Lanka, 1990.
- Central Bank of Sri Lanka, *60th Anniversary Commemorative Volume of the Central Bank of Sri Lanka, 1950-2010*. Colombo: Central Bank of Sri Lanka, 2011.
- Central Bank of Sri Lanka, *Annual Report*. Various Years.
- Central Bank of Sri Lanka, *Road Map: Monetary and Financial Sector Policies*, Various years.
- Colombage, Sirimevan, *The Political Economy of Central Banking in Sri Lanka*. Prof. H. A. de S. Gunasekera Memorial Oration, University of Peradeniya, October 2017.
- Government of Ceylon, *Sessional Paper XIV: Report on the Establishment of a Central Bank for Ceylon (Exter Report)*. 1949.
- Government of Sri Lanka, *Vision 2025: A Country Enriched*. 2017.
- Gunasekera, H.A. de S., *From Dependent Currency to Central Banking in Ceylon: An Analysis of Monetary Experience, 1825-1957*. London: G. Bell and Sons, Ltd., 1962.
- Irwin, Neil, *The Alchemists: Three Central Bankers and a World on Fire*. New York: Penguin Group, 2014.
- Ito, Takatoshi, and Andrew K. Rose, *Monetary Policy under Very Low Inflation in the Pacific Rim, NBER-EASE, Volume 15*, Chicago: University of Chicago Press, 2006.
- Karunatilake, H.N.S., *Fifty Years of Central Banking in Sri Lanka: 1950-2000*. Colombo: Centre for Demographic and Socio Economic Studies, 2000
- King, Mervyn A. *Changes in UK Monetary Policy: Rules and Discretion in Practice*. *Journal of Monetary Economics*, 39(1), 81-97, 1997.
- Mishkin, Frederic S. *Monetary Policy Strategy*. Cambridge Massachusetts: The MIT Press, 2009.
- Schaechter, Andrea, Mark R. Stone, and Mark Zelmer, *Adopting Inflation Targeting: Practical Issues for Emerging Market Countries*, Washington DC: International Monetary Fund, 2000.
- Svensson, Lars E. O., *Flexible Inflation Targeting: Lessons from the Financial Crisis*, Speech made at the Netherlands Bank workshop "Towards a new framework for monetary policy? Lessons from the crisis", September 2009.
- Svensson, Lars E. O., *Open-Economy Inflation Targeting*. *Journal of International Economics*, 50, 155-183, 2000.
- Weerasinghe, P. Nandalal, *The Role of Central Banks in in Macroeconomic and Financial Stability: Global and Local Perspectives*. Speech made at the Centre of Banking Studies in Sri Lanka, January 2013.
- Wijewardena, W.A., *Central Banking: Challenges and Prospects*. Colombo: BMS Publication, 2017.

ඇමුණුම

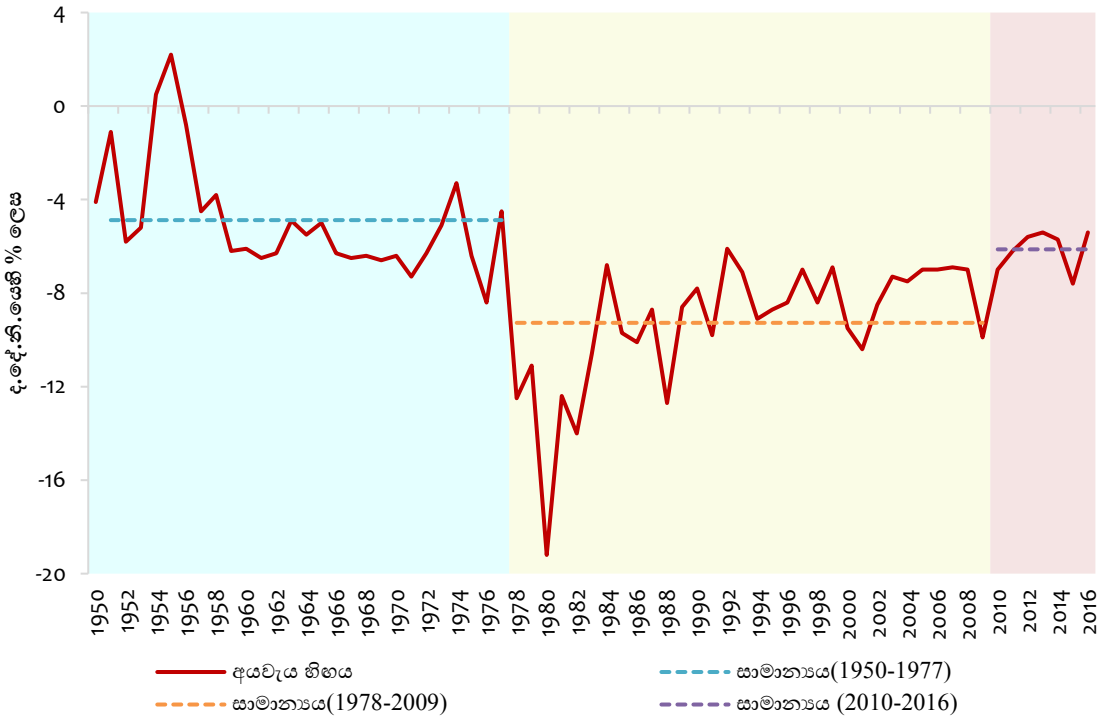
රූප සටහන ඇ.1 : මූර්ත ද.දේ.නි.යෙහි වර්ධනය

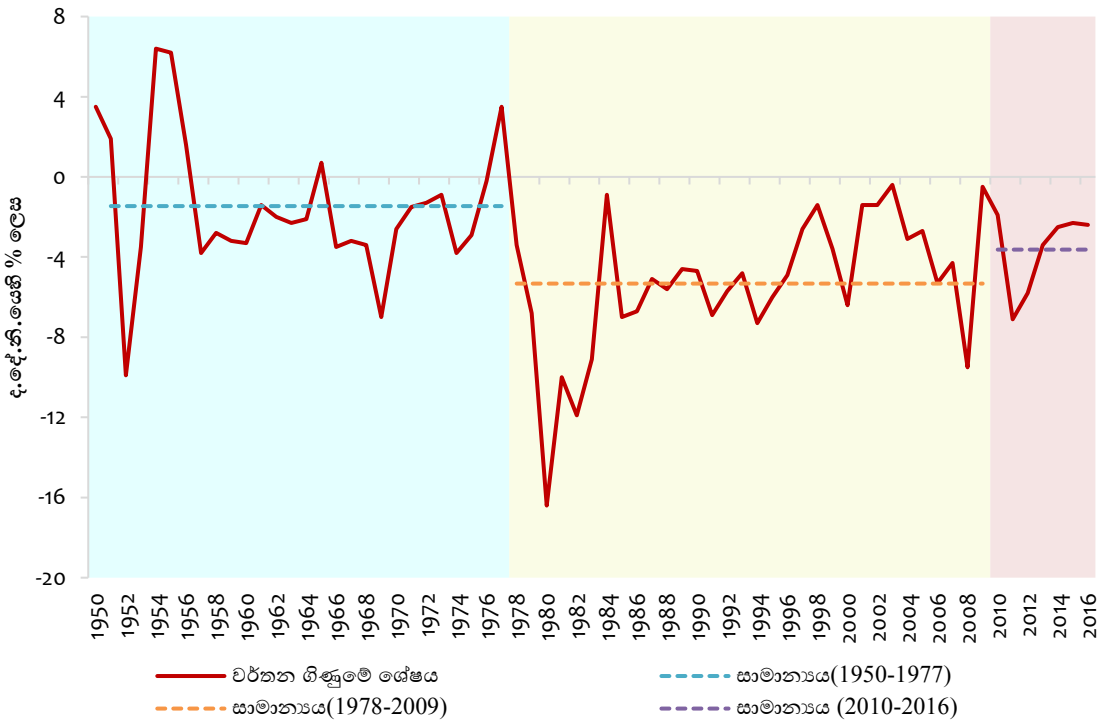
රූප සටහන ඇ.2 : වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන අනුපාතිකය

ප්‍රස්ථාරය ඇ.3 : අයවැය හිඟය

ප්‍රස්ථාරය ඇ.4 : ජංගම ගිණුමේ ශේෂය

ප්‍රස්ථාරය ඇ.5 : වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය උද්ධමනය (කො.පා.මි.ද. මත පදනම්ව)

